

Preken

Uitgave van de Opstandings- en Deterkerk

4 november 2012 7^e zondag van de herfst Markus 12:18-27

Doop van Dirk Mattheus en Silvan

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

enkele jaren geleden was ik aanwezig bij het afscheid van een predikant, in het Westen van het land.

De predikant had een baan gekregen aan de theologische universiteit. Hij zou daar het vak 'dogmengeschiedenis' gaan doceren.

Een moeilijk woord, op het eerste gehoor, dat 'dogmengeschiedenis'. Maar we kennen allemaal wel het woord 'dogma': Kerkelijke dogma=s dat zijn ijkpunten voor de verhalen die we vertellen over God. Het dogma *geeft te denken*, zo formuleerde Harry Kuitert dat ooit heel erg mooi.

Dogma=s hebben een kostbare functie, in de geschiedenis van de kerk. Het blijft immers altijd een hachelijke zaak, praten over God. En wie zou durven zeggen dat zij of hij precies weet hoe het zit met God? Maar soms dan zijn er in een bepaalde tijd, vaak als het spannend wordt, even enkele dingen wat duidelijker. Even licht een bepaald stukje van onze kennis van God extra op. Het blijkt behulpzaam in het leven van die tijd. En daarom schrijven mensen het op. Dat noemen we een 'dogma'.

En omdat we in de kerk geloven dat onze voorgangers soms best wel verstandige dingen bedacht kunnen hebben proberen we die dogma=s te onthouden. Ook de dogma=s uit vroeger tijden blijven we bestuderen - al zeggen ons de woorden op het eerste gehoor vaak niets.

En u begrijpt nu, dat onthouden en bestuderen van die oude dogma's, van die ijkpunten, dat is dan het vak dogmengeschiedenis.

En terug naar het begin: de predikant die de kansel verruilde voor de kathedra van de universiteit ging dus dát vak doceren: Aan aankomende dominees leren dat oude woorden veel wijsheid kunnen bevatten... en leren hoe je die vaak zo enorm vreemde oude woorden misschien een beetje kunt vertalen naar vandaag toe.

Van zijn afscheid maakte de predikant direct een soort oefening voor zijn nieuwe vak. Hij deelde de aanwezigen in in 'werkgroepen', en die moesten gaan denken over de oude dogma's. En wel met de volgende vraag:

"Ik ga straks jullie toekomstige dominees opleiden. En wat vinden jullie nu, als gemeenteleden, dat die nieuwe dominees vóór jullie met name goed moeten kunnen uitleggen.

Als je kijkt naar al die oude dogma's, en hoe we in de kerk daarmee omgaan, welk dogma moeten die nieuwe dominees vooral goed onder woorden kunnen brengen, om ú een beetje te helpen."

Nu, wie schetst mijn verbazing dat vier van de vijf werkgroepen terugkwamen met de vraag of die nieuwe dominees toch maar vooral eens uit konden leggen wat toch in vredesnaam wordt bedoeld met de 'wederopstanding des vlezes', zoals de apostolische geloofsbelijdenis zingt. Want om heel eerlijk te zijn, met die opstanding der doden, daar konden ze eigenlijk nog maar heel weinig mee.

Nu speelde dit verhaal in het Westen van het land. Zou het hier in het Oosten anders liggen? Ach, we weten allemaal wel beter. Kijk alleen eens naar de rouw-advertenties, die tegenwoordig verschijnen. Zélf die in het dagblad *Trouw*. Hoe weinig komt het nog voor dat je dan teksten ziet die spreken over de verwachting van de opstanding...

Of op grafstenen... "Hier rust, tot op de jongste dag..." Zeggen we dat nog zo?

Haal het misschien nog maar iets dichterbij. Kunt u het zich voorstellen dergelijke zinnestelsels zélf te gebruiken? Sommigen vast en zeker wel. Maar velen van ons zullen met overtuiging voor heel andere formuleringen kiezen.

Ofwel... het is niet alleen een probleem van de grote steden in het Westen. In meerdere of mindere mate heeft de hele moderne kerk het in de praktijk toch moeilijk met de opstanding der doden.

Net als de Sadduceeën, zo besef ik nu, bij het lezen van het Evangelie. Want dat was in de tijd van Jezus één van hun kenmerken. De groep van de Sadduceeën geloofden niet in de opstanding der doden.

In tegenstelling tot de Farizeeën, de groep waar Jezus eigenlijk heel dicht bij stond - misschien zelfs zelf wel één van hen was, net als Paulus...

En die Farizeeën geloofden dus wel in de opstanding.

Maar de Sadduceeën dus niet.

Ze konden het zich trouwens permitteren om niet te geloven in de Opstanding – de Sadduceeën. Ze behoorden immers tot de elite van de toenmalige samenleving. Vandaar ook dat ze in hun beeld van Opstanding de lijnen uit dit leven gewoon doortrekken. Wier *bezit* is de vrouw dán... Alsof in de Bijbel, als het over Opstanding gaat, het niet juist altijd over verandering gaat, over Uittocht.

Hoe ook, geen geloof in de Opstanding voor de Sadduceeën, net als voor zo velen in onze tijd.

Maar daarmee is de vraag die ze stellen natuurlijk helemaal niet serieus bedoeld. Een Sadduceeër die een Farizeeën-sympathisant als Jezus vraagt hoe zijn geloof in de opstanding nu precies in elkaar zit... tja, dat is als Maarten >t Hart die aan zeg een lid van de Nederlands Gereformeerde kerk vraagt waar dan de stembanden zitten van de slang die sprak in het Paradijs...

Zo'n vraag wil geen antwoord. Zo'n vraag is al het antwoord. In zo'n vraag wil je iemand een loer draaien. En dat is dan ook de bedoeling:

"Wiens vrouw zal ze dan zijn bij de opstanding, wanneer ze opstaan^[1]? Alle zeven zijn ze immers - keurig volgens de wet van Mozes - met haar getrouwd geweest. Bij de opstanding, wanneer al die zeven broers opstaan, en ook de vrouw die met allen getrouwd is geweest - keurig volgens de wet van Mozes... van welke broer zal zij dan de vrouw zijn?"

Of in modernere taal: "Als al die miljarden mensen die op deze aarde geleefd hebben weer opstaan, waar moeten ze blijven?" Dat is toch alleen al niet denkbaar, laat staan, bestaanbaar.

Kortom beste Farizeeën, kortom beste Jezus - die hele gedachte van Opstanding is uiteindelijk niet vol te houden. Als je er een beetje verder over denkt, dan merk je toch direct dat die hele opstanding onzin is... de moeite van het overdenken niet eens waard....

Dan dus maar verder zónder de opstanding? Het artikel maar schrappen uit de geloofsbelijdenis? Voortaan maar zwijgen en een regel gewoon even niet meezingen als de tonen klinken van de 'wederopstanding des vleses'?

Een grote joodse denker, Max Horkheimer, zei ooit: Wie gelooft in de Opstanding vertrouwt dat de beul uiteindelijk niet zal zegevieren over zijn slachtoffer.

Weet wat je loslaat, als je de Opstanding schrapt.

Want heeft dan niet uit-einde-lijk de beul gelijk? Is dan niet ál te vaak het laatste woord aan de pijn, aan het onrecht, aan de kwelling, aan vaak zo eindeloos verdriet in ons leven. Er staat vaak zo veel nog uit in een mensenleven. En mag dan het laatste woord dat over zo'n leven klinkt niet méér zijn dan... 'dood'?

Weet dus wat je loslaat, als je de Opstanding schrapt. Iets als 'opstanding' mag dan misschien 'ondenkbaar' zijn... is een leven zónder opstanding niet uiteindelijk on-leefbaar?

En zou dat misschien een reden kunnen zijn waarom de oude kerk die 'opstanding van het vlees' zo prominent is blijven zingen. Misschien wel tegen heel veel klippen op?

Het doel van dit deel van het dogma lag misschien wel meer ín dit leven, dan erna. Hoe houd je anders het leven vol? Hoe houd je anders de liefde vol [\[2\]](#)?

Leven is opstaan, steeds weer, zo vertelt ons de Schrift op elke bladzijde opnieuw. En wij vertellen het door, vandaag aan Dirk en aan Silvan. Een mens mag opstaan, steeds weer, lieve Dirk, lieve Silvan. Jij mag opstaan uit het water, en wel op de andere oever, in het land van Gods belofte. Je mag en zal steeds weer opstaan uit situaties die niet zo kunnen en mogen blijven. En wij met jou.

Er is veel dood in een mensenleven. Ook jullie zullen de dood tegenkomen, net als wij meer dan je lief is. Maar we zullen opstaan, steeds weer. Opstaan uit een manier van leven die ten koste gaat van de aarde. We zullen opstaan uit een manier van leven die gaat ten koste van onze medemensen. We zullen opstaan in ons gevecht tegen vreselijke ziektes. We zullen opstaan uit alle slavernij. We zullen opstaan, steeds weer, uit ons diepste verdriet. Uit onrecht dat ons wordt aangedaan. Want het laatste woord dat onze lieve Heer over ons spreekt is goddank niet 'dood'. Maar... 'leven'.

Amen